

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

NƯỚC MẮM

Vị chỉ là cần nhứt trong cõi đất Việt-Nam hơn 25 triệu đều có dùng đến cả? Mà lại có đủ chất béo mùi bài quyết thể làm không pha chế.

Ấy là nước mắm làm bằng cá nục và cá hăm-hương.

Hạng nhất mỗi lít giá.	0\$35
Hạng nhì	0\$30
Hạng ba	0\$22
Đặc biệt rất ngon là hăm-hương.	0\$35

Ngài nào muốn mua sỉ xin lĩnh giá riêng rất hạ. Bản-hiệu có bán đủ hàng tơ lụa, tạp-hóa và thuốc bắc bảo chế, lại có kiêm làm Đại-lý bán nước mắm hội Đồng-Lê Quảng-Bình.

hỏi tại: **THUẬN-LONG**

Rue Gia-Long — HUẾ

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ HÀ-TINH

Nhà có trách nhiệm nên lưu ý

Về việc thu thuế tin tức gửi đi lại người miền rất là khinh suất, mà nhất là về miền nhà quê, luật pháp nhà Bana-diễn không hiểu, nên thường hay bóc lột người ta ra xem, rồi hoặc lấy tem hoặc bỏ tem đi. Bản báo tiếp được bài tại cáo sau này nói về việc ấy, tuy việc hơi có song cũng lợc đăng sau này để cho nhà có trách nhiệm biết cái tệ đó mà tìm cách tu L. T. S

Tỉnh Hà Tĩnh nửa nay bỏ các trạm cũ mà đặt đã trạm mới. Sự ấy thật là tiện lợi, song cũng có nhiều điều bất tiện không ngờ. Bởi vì ở các trạm ấy thợ thường hay mất, hoặc bay bị xé ra xem trước, vì vậy mà nhiều sự không trôi chảy thông suốt xảy ra, xem như việc sau này thì rõ.

Ngày 1 tháng 6 ta kỷ giã qua chơi huyện Can-lộc nghe một người tên A Yên đến nói với cái tổng Lai-hạc rằng: có thấy một cái thư bỏ ở trạm Tam-Tam-1a gửi đến Tòa-sứ nói ngày 29 tháng 3 ta thấy cái tổng ấy bắt được một đám quân tỵ, song an

tiền rồi tha; nếu quan trên muốn rõ việc ấy thì cứ hỏi quan huyện Can-lộc. Dưới thư ký tên là KẾ.

Cái tổng nghe được, lập tức tới tòa vụ cho người viết cái thư đó (KẾ) nói rằng ngày 1 tháng 6 ta có tên ấy đến nhà y đã xưng là một thám. Quan Sứ đã bắt tên KẾ bỏ tù và làm án đã mấy tháng rày.

Đó, cái tệ bóc lột xem trước làm cho đen trắng hỗn hạo nư vậy, cái tổng đáng có tội mà không, tên KẾ 16 giắc mà bị vu, bị án.

Sợ-Son lại cáo

QUẢNG-BÌNH

Cái hại lụy

Về mấy trận lụt trong năm nay riêng huyện Lệ thủy-linh, Quảng bình không có ở nào là khỏi ngập nước. Gia gi nước lớn chừng nào càng mưa to gió lớn chừng ấy. Những dân cư về miền hạ bạn nước ngập đến sáu bảy ngày, nhà cửa phần nhiều bị sóng nước đập, đồ đạc trôi nổi. Lúa thóc và đồ vật thì một mớ bị trôi theo dòng nước, còn lại bao nhiêu thì ước nước lết. Sức vật chết trôi có hơn phần nửa.

Cái khổ trọng của nhân dân trong cơn này, thật không thể tả ra hết được, ai nấy cứ vang trời mà chịu. Thảm nỗi!!

Al-Nam-lư

QUẢNG-NAM

(THANG-BÌNH

?)

Kỷ giã đi ngang qua chợ Hà-lam nghe được một câu chuyện sau này:

Về hồi mấy quan phủ trước, mấy tên lính phủ đến tiệm anh Nguyễn-bửu-Châu mua đồ đã nhiều mà không thấy trả xu nào. Hồi quan thì anh ta không giám hỏi, mà hỏi chúng nó thì chúng nó cứ nói rằng quan chưa cho tiền trả. Đến khi quan đổi đi chỗ khác thì phải chịu mất.

Vì vậy nên gần đây có một tên lính phủ đến tiệm anh ta cũng nói rằng quan bảo bán cho quan hai chai rượu, anh ta không ở nhà, chỉ vợ anh ta không bán. Tên lính ấy về theo dợt với quan thế nào đó, quan cho đổi chỉ ta lên. Chỉ ta không chịu lên, nói rằng không ai coi nhà và giữ con thế cho. Quan cho lính xuống hai ba lần, chỉ ta cũng không đi. Sau lại cho bắt bà mẹ của anh ta đến nhà la rầy rồi bảo đem giam.

Thầy câu cho bà ta về. (Hay thật! sắp đặt giới thật!). Sáng ngày hôm sau lại cho bắt lại.

Nghe câu chuyện kỷ giã phải sinh hoài nghi. Quan mua mà không trả tiền chẳng? quan đâu có làm những việc hèn như thế? Mấy tên lính lệ mượn tiếng quan mà ra lừa gạt người ta chẳng? Điều này thì ta cũng thường thấy luôn, song trong việc này không biết có phải không, vì nếu quả vậy thì mấy tên lính đó bị quở trách mới phải, chứ sao lại bắt mẹ anh Nguyễn-bửu-Châu.... Nghĩ quanh, nghĩ quẩn nghĩ không ra. Xin đề một cái đầu hỏi: ?

V. T.

QUẢNG-NGẠI

Bát người

Trong năm 1929 nay từ tháng Aout đến tháng Octobre, những người bị bắt về vụ Việt-Nam-Thanh-Niên.

Cách Mạng Đồng chí hội kể ra sau này: Trương-quang-Trọng, Trần-kỳ-Truyện, Hồ-Độ, Võ-Sĩ, Nguyễn-bá-Điền, Nguyễn-Tiên, Huỳnh-Toàn, Nguyễn - Hiên, Huỳnh - Thanh, Huỳnh-Thành, Võ Trung, Lê-Trong-Khê, Đỗ-Châu, Nguyễn-Trí, Đặng-Tông, Bùi - Khanh, Phạm - viết-Dương, Võ-Khoa, Huỳnh-Đại, Huỳnh-Tấn, một người chết và một người vắng mặt.

Hiện nay bắt đã đủ số 20 người và những người ấy đã chịu nhàn công việc đã làm, nhưng còn đương giam tại khám, sau kết án thế nào sẽ đăng tiếp.

Người biết chuyện

KONTUM

Có quả vậy chăng?

Nguyên trong đầu tháng tám tây các thôn dân Annam chúng tôi có tiếp được trái quan Đạo Kontum thừa sứ tòa thông sứ rằng: Dân Annam, đầu một ngày cũng chẳng được vào làng mọi mua bán kiếm ăn, hề ai bắt tuân luật ấy, thì phải bị tù từ hai tháng đến sáu tháng. Ôi! chúng tôi phần thì nghèo khổ, hay đau ốm không đủ sức làm thuê làm mướn mà nuôi thân, lại ruộng đất chẳng có, muốn (trung khản thật khó), chúng tôi c: i nhờ mua bán với dân bản thổ mà sống. Nay cấm như vậy, thì chúng tôi biết làm sao mà sống được?!

Vì sao lại có một tờ trái như vậy? Chúng tôi ở xứ Kontum này chỉ lo làm ăn nuôi thân, chứ không làm việc gì khác mà! Và lại từ khi chúng tôi bước chân tới xứ này đến nay cũng chưa gây ra sự gì lỗi thời với Mọi. Chỉ có Mọi gây ra mà giết người Annam chúng tôi thôi.

Đó là sự khổ của chúng tôi, còn một sự này nữa làm cho chúng tôi không thể nào không thẹn với dân Mọi. Xứ Kontum này có quan Annam cai trị. Tưởng ngài đã tốt cho chúng tôi được đôi chút, không hay ngài chẳng binh vực cho, lại có bụng ngăn đón đường sinh kế của chúng tôi nữa.

Luật này đã thi hành rồi, vì thấy lính rảo khắp các làng mọi để gặp dân Annam, thì bắt giải về Kontum mà phạt, nhứt là xứ Jérail.

Nghe đầu các ông Tây chủ đồng diển, cũng nhân xin tòa Khám bài luật ấy, và tòa Khám đã nhận lời. Quả như vậy chăng?

Dân Annam tỉnh Kontum

BẮC-KỲ

HANOI

VỤ ÁM SẮT BAZIN

Văn Léon-Sanh muốn tự tử trong khám

Ấy Hà Thành người đầu đây rằng Văn-Léon-Sanh bị cáo là chánh thủ phạm vụ ám sát Bazin, dùng giấy mà tự tử trong khám, vì cơ rằng bị giam rục, chứ mãi mà không thấy đem ra tòa đại hình xử cho rồi.

Vì tiếng đồn ấy mà nay quan trên không dám tiêng Văn-Léon-Sanh một phòng, đem giam chung với nhiều người bị cáo khác. (C. L. 18 Oct.)

THÁI-BÌNH

Một cái án chính trị

Bữa 23 Octobre tại tòa nam án tỉnh Thái bình quan Công sứ và quan Tổng đốc đã hiệp đồng xử vụ Trịnh tam Tinh, 22 tuổi, làm nghề chở xe bò ở Công vong (Hanoi), và Ng. văn Chiêu, 23 tuổi, giáo học, toan định ám sát tên thừa phái Bài thể Mai.

Trịnh tam tinh mang một khẩu

PHÒNG KHÁM BỆNH

Y-sỹ TRẦN-ĐÌNH-NAM

Rue Général Franchet d'Espérey
(Nhà ở trước một tiệm Hồng - Hưng cũ)

TOURANE

Kể từ ngày 1er Novembre 1929

sống lực, cùng người bạn tên Hoàn đi xuống Thái bình. Trong mình có đem theo một bản địa đồ tỉnh lỵ; trông địa đồ có gạch chéo của Bài thể Mai. Di đường Trịnh tam Tinh đưa khẩu súng cho Hoàn cầm. Tên Hoàn vì vô ý đụng phải cỏ, súng nổ, Hoàn phải chết. Mưu đã lộ ra, Trịnh tam tinh phải bị bắt, xét trong mình có bản đồ và giấy mực khác quan hệ. Sau Chiêu cũng bị bắt.

Tinh đã khai rằng mình nghe theo lệnh của Ng. thái Học truyền bảo giết thừa phái Bài thể Mai,

Tòa kết án:

1° Nguyễn thái Học bị kết án vắng mặt khổ sai chung thân, về tội mưu giết Bài thể Mai;
2° Trịnh tam Tinh 10 năm khổ sai và 10 năm biệt xứ.
3° Ng. văn Chiêu, hai năm tù về tội tàn trư khi giết.

(Theo F. I. 24 Oct.)

NAM KỲ

SAIGON

Cụ Phan-văn-Trường được ở tù theo thể quốc-sự phạm tại Pháp

Trong một số báo trước bản báo đã đăng tin cụ Phan-văn-Trường đã bị bắt ở Paris và bị giam như tội thường. Nay báo Thần chung đăng rằng ngày 31 Aout Chính phủ đã đem cụ qua tù quốc sự, thể là cụ ở theo tù thường được 12 ngày.

Anh em học sanh có hỏi ý cụ có muốn xin chánh - phủ xét lại án hai năm tù chăng?

Cụ trả lời rằng: "Tôi chẳng có ý yêu cầu chánh-phủ xét lại hết

Kính mời các Ngài Cđ-Bóng TRUNG-KỲ CÔNG-THƯƠNG LIÊN-HIỆP CÔNG-TY

Chiếu theo Điều-lệ của Công-ty về khoản 26 và 32 nói về Đại-Hội-Đồng bất thường.

Chiếu theo quyết nghị của Ban Quản-lý họp ngày 27 Octobre 1929. Ban Quản-lý định đến ngày 17 Novembre 1929 tức là ngày 17 tháng mười năm Kỷ-Ty, họp Đại-Hội-Đồng bất thường tại nhà Hội-quan mới làm xong ở đường Đồng Khánh (trước mặt Công-quan và vườn bông) ở Tourane.

Vậy xin kính mời các Ngài đùng hai giờ chiều hôm ấy đến dự Đại-Hội-Đồng bất thường để quyết nghị những vấn đề sau này.

1) Chữa đổi lại khoản 18 và 25 trong bản Điều-lệ Công-ty.
2) Giải quyết tình hình tài chính của Công-ty.

Nếu ngài nào có bận việc không đến dự được thì xin phải ủy quyền cho một viên cđ-dòng nào đó đến đại hội và xin nhớ ký giấy ủy quyền rồi giao cho viên ấy đem trình Đại-Hội-Đồng.

Nay kính mời

BAN QUẢN-LÝ

Rút một đoạn trong bài lai cáo của ông Trần-Quý dâng ở Thực-Nghiệp số 18 Octobre 1929 vào mục thời - sự tỉnh Hưng-Yên:

Thế là: Hòm nọ đầu Khuynh-Diệp đã cứu chữa được một người phu-xe, chết ngất ở phố Hàng Rươi Hanoi, nay đầu Khuynh-Diệp lại chữa được M. Cầm ở Hưng - yên và lại còn cứu chữa được biết bao nhiêu bệnh - nhân khác nữa, mà không công - bố lên báo - chương. Xem vậy đủ minh - chứng công nhiên rằng: Đầu Khuynh-Diệp hay vô cùng, chữa bệnh gì cũng kiến - hiệu mau chóng trông thấy. Nếu không thế, sao bao nhiêu thứ đầu khác xoa bóp cho M. Cầm đều không thấy kiến - hiệu gì, mà đầu Khuynh-Diệp thì chỉ vài giọt là đã thấy bệnh tức khắc khỏi ngay.

Trần-Quý lai cáo

MAO HIỂN NỮ HIỆP

(PHÚC - NHỊ - MA - TỬ TRINH - THẨM - AN)

Diện - giá: 21-tức-tb

CHƯƠNG THỨ MƯỜI MỘT
Cái hăm bí mật phát hiện ra (Tiếp theo)

Đoạn bạn ta bảo Bà trước rằng: Sau mười g'ở đồng hồ nữa, tôi cũng-Hoa sinh mang thẳng An-Cần đi tới bên mộ bia Duy-Tây-Việt-H-nấp trong rừng cây đó mà rình dò động tìm một mồi của ra hăm này; Bà trước tự nghĩ một mình ở đây trấn thủ, có đủ sức đối phó, thì xin cứ ngồi ở đây mà chờ hờ, bằng không thì phải kiếm một người tương đương (nghĩa là đương được việc ấy) cùng ở đây mà giúp đỡ. Còn bên của động dưới núi đã này thì cần phải mấy người vệ đội có sức, ở trong mà trù thủ mấy đêm, nhưng phải lựa

người nào trầm tĩnh tỉnh tể có ý trí mới được. Vì nếu có đi tìm hăm gì ra, hay là bọm dđ đáng của nàng nữ-hiệp đó mà nó nghe được liêu tức gì, thì nó thay đổi cái thủ tục của nó, e có ảnh hưởng đến đại cục.

Bà trước nói: Cái đường bí mật đó, Nàng nữ hiệp nọ đi lại đã quen, lần này có lại nữa, chắc nó đi một mình; và lại nó cũng xem thường, tất là không có phòng bị gì lắm; một mình tới ở đây mà phòng giữ đối với nó, chắc cũng xong việc, cần gì phải ai giúp. Còn những người trù thủ nơi cửa động mà phải chọn người tỉnh tể cần thận, thì thật là một điều rất khó; như ngài định đến chiều ngày mai mới động thủ làm việc, thì xin để đến chiều mai sẽ bảo bạn nọ trù thủ, đừng cho trảnh được những sự bạn nó đương chờ rung rống, làm cho lẫn lộn liên tục ra ngoài.

Bạn ta nói: Nơi cửa đường đó, chẳng qua cũng phòng thủ mà thôi, như không có người tương đương

thì hăm dđ đó sẽ bấn cũng được. Duy có nơi này là nơi quan yếu, bắt đầu từ bữa nay, phải ngày đêm dđ phòng luôn luôn, là bởi cơ này:

Nàng nữ hiệp đó đã hứa đem cái kỷ tọa có quan đó mà đưa cho Nam trước, tuy rằng không có kỷ hạn nhất định nhưng nàng chắc có lời cần phải lấy cái kỷ tọa đó. Ta thừa trong lúc bất ý chẳng ngờ, bất năng cầm lại trong này, rồi mời HẢI-ĐỨC nữ-sĩ lại cho giúp một năng mà lấy lòng thành bày tỏ đầu dưới cho nàng rõ; Bà trước cũng giải hết nguyên ủy cho nàng nghe, lại thêm có bạn tới ở ngoài bên giúp một đôi đũa cho nàng hiểu thấu câu chuyện. Như thế thì dầu nàng có cố chấp thế nào, cái cơ vụ lớn của nàng là kiến trúc trên cái nền hảo ý, không có lẽ gì mà không vắn hồi lại được. Sau lúc nàng ấy đã lượng giải rồi, thì tự nhiên nàng phải vào trong khuôn ta, không những không có gì gì phản đối mà trở lại thủ nhận những đũa từ mồi của mình nữa, ấy là một đường. Còn như

minh phân) thủ mà nàng không trở lại đây nữa, thì đêm nay ta đi trình thám cho mình bạch, đến ngày mai đáo hang bắt giặc, ta sẽ có cái phương pháp chiết phục được nàng, không đé cho nàng mang cái kỷ-tọa mà, thoát ra ngoài vòng lưới ta đâu.

Bà trước gác đầu nói: Cứ như lẽ nói trên, lúc bình nhệ tới đối đãi bạn dưới rất là khoan dung; nếu như các nơi đó đé e cần phải canh giữ, thì tôi phải đi e-p-mấy đũa, bảo nó đừng làm cần thận mà chằm nom, kéo rui có sơ suất chút gì mà đến nỗi hỏng việc. Nói rồi câu ấy, lại ỷe nhớ đến lời nói của NGAI-TU ngày trước, những bạn vệ sĩ nó-bộc, đé có ý hướng không thiếp hiệp nhau, không nên cho việc ấy là việc không quan yếu mà không ỷ trước; hoặc giả bạn liêu nhân kia nó-nghĩ hợ cái eợ nhau, lợi sinh ra chỉ liể mà tổn công phải xử trí nữa.

Bà trước lại nói: Cái cửa động đó, phòng bề dđ lâu,

đầu không có người trù thủ phòng chừng cũng không cần gì. Nếu như có chỗ gì ngại mà không yên lòng bỏ qua được, thì nhân lúc thì giờ còn sớm này, ta đéo suất người ta, khểng đá gạch với đất lại, mà đắp lấp mấy nơi trông hợ cho thật kỹ, thì nó có ở dưới đất, cũng chịu ở dưới ấy, không thể bay ra được. Nghe lời Bà trước, ai ai cũng tán thành cả; lúc thì sai người đi làm việc xây đắp đó, không phải nói nữa. Bạn ta lại gọi An-Cần lại nói nhỏ, dặn nó những phương chước sau lúc ra đi làm thế nào thế nào. Ta cũng nhân dịp rảnh, cũng phòng THANG-AN đồng lại nói phòng HẢI-ĐỨC nữ-sĩ mà chằm mịch cho nàng. Ta xem mịch nàng thì thấy công việc xây ra trong lúc ban ngày, không ảnh hưởng gì đến bệnh thể nàng cả, vì mịch đi như thường, ta có lòng mừng thay cho nàng, và đem nguyên nhân LỄ-CÁCH nữ-sĩ lời bạn chuyện, cũng cách bố trí của bạn ta thuật lại cho nữ-sĩ nghe, rồi đó ta lại chiếu theo nguyên phương

hợp thuốc đé lại, khuyên nữ-sĩ ý lòng an ngủ v. v. Ta lại bước ra, chạy lại cửa phòng-ngủ (tức phòng bạn ta nghĩ) thì thấy bạn ta cũng An-Cần chính ở trong ấy thay áo; ta bước vào hỏi bạn ta rằng: Bà trước đã đi làm việc rồi sao?

Bạn ta nói: Phải, nay đã là thời kỳ làm việc, Bà phải thay áo đó mà bạn đé của bạn công nhân theo bạn tới mà đi có chuyện. Ta vừa nghe thế, liể mắt nhìn xem thì An-Cần bạn cái đó trẻ con bạn bảo như bữa trước, còn bạn ta thì đóng một bộ đé, hình dạng như một người tài chủ ở thôn quê, quần áo vải thô, trên tay có lại có những vệt bùn vệt đất, nhem nhuốc lém bém. Ta không có đé gì thay cho liể, sẵn cái áo người làm vườn đé, cũng lấy bạn vào. Đầu xong đé cả, bên cạnh nhau đều lấy đé khi eợ rần đống, đất vào trong mình, lẳng lẳng bước ra cửa. An-Cần cùng bạn ta chia ra hai ngã như bữa trước, đéu nhăm đường thẳng tới Thạch mộ Duy-Tây-Việt-Hàn. (Còn nữa)

